

Volkstuinen de Groene Motor natuur | ontmoeting | oogst | medegebruik

Volkstuinen zijn vaak groene paradijsjes in de stad met grote waarde, en zijn niet alleen voor de eigenaar een bron van tuinplezier en levensvreugd. Volkstuinen leveren – mits goed ontworpen – op ten minste vier vlakken een essentiële bijdrage aan onze leefomgeving: als plek voor **natuur** in de stad, voor recreatief **medegebruik**, voor **ontmoeting** en natuurlijk als bron om van te **oogsten**. Het zijn de vier cilinders van de moderne tuinenparken als ‘groene motor’ van onze stedelijke samenleving.

GEZONDER IN DE VOLKSTUIN

De gezondheid van stedelingen met en zonder volkstuin vergeleken
Agnes van den Berg & Kahliya Ronde © 2010 ALTEERRA

- Stedelingen met een volkstuin – jong en oud – bewegen meer dan buurtgenoten zonder volkstuin.
- 84% van de mensen met een volkstuin voldoet naar eigen zeggen aan de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (minimaal vijf dagen per week minstens een half uur matig intensief bewegen).
- In de controlegroep is dit percentage lager: 62% haalt de beweegnorm.
- Een volkstuin heeft een positief effect op de gezondheid van ouderen.
- Volkstuinders ouder dan 62 jaar melden significant minder gezondheidsklachten dan even oude burens zonder volkstuin.
- Volkstuinders ouder dan 62 jaar gaan significant minder vaak naar de huisarts dan even oude burens zonder volkstuin.
- Volkstuinders zijn significant meer tevreden met hun leven en voelen zich ook nog eens significant minder eenzaam dan even oude burens zonder volkstuin.
- Oudere volkstuinders zijn vooral actieve tuinierders; jongere volkstuinders zoeken ontspanning en rust.

VLIJLPARK HERFSTFAIR

met onder andere:

POMPOENEN } héél veel, hele mooie **PLANTEN**

APPELS } dordtse oogst!
en **PEREN** }

zelfgemaakte **LEKKERNIEN**

feestelijke uitreiking van het internationaal diploma voor ecologische tuinenparken

26 september 2015
13.30-16.00 uur

DIPLOMA UITREIKING

Wilde bijen helpen flink bij de teelt van appels en bessen

De bijdrage van wilde bijen aan de productiewaarde van appels en blauwe bessen bedraagt jaarlijks duizenden euro's per hectare. Alleen al voor de Elstar-appel komt dit voor heel Nederland neer op wel 16 tot 20 miljoen euro per jaar. Dat blijkt uit onderzoek van Alterra Wageningen.

Naast de honingbij zijn er honderden soorten wilde bijen in Nederland, maar hun belang voor de bestuiving van gewassen was tot nu toe onbekend. Onderzoekers bekeken daarom op tientallen bedrijven de bijdrage van deze wilde bestuivers aan de opbrengst van appels (het ras Elstar) en blauwe bessen (de rassen Duke en Liberty).

Door bepaalde bloemen af te schermem met fijn gaas, kon worden nagegaan welk deel van de opbrengst afhankelijk is van bestuiving door onder meer wilde bijen. Die zorgden niet alleen voor een flink hoger aantal kilogrammen vruchten, maar de vruchten waren ook van een hogere kwaliteit. De appels werden groter, en in sommige jaren ook beter van vorm, waardoor een groter percentage vruchten in de hoogste kwaliteitsklasse terecht kwam. Dat ver-

groot de netto winst voor de teler.

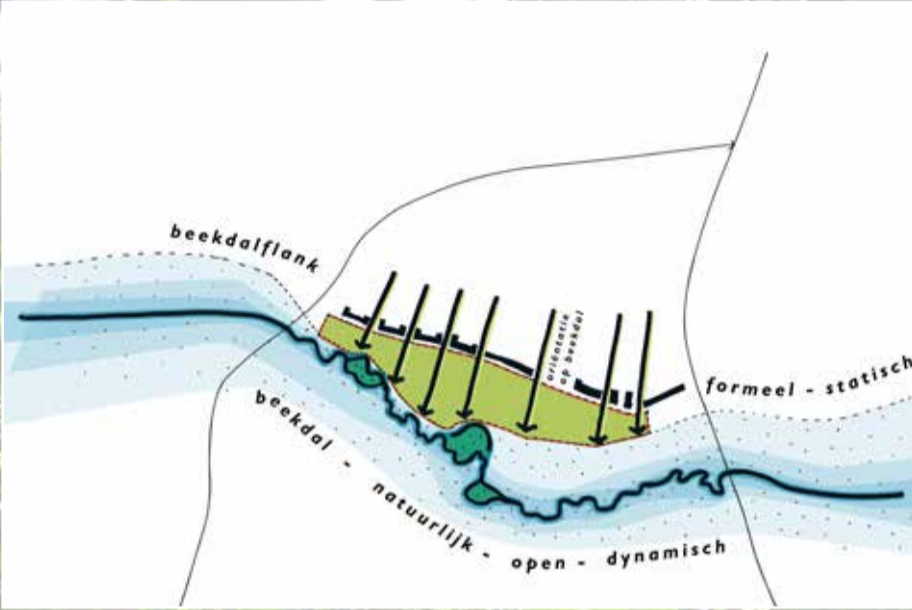
De uitkomsten zijn opmerkelijk na het nieuws van begin dit jaar dat er hard wetenschappelijk bewijs is dat neonicotinoïden, die door boeren als bestrijdingsmiddel worden ingezet, al in zeer lage doses grote effecten hebben op organismen waarvoor het gif helemaal niet is bedoeld. Ze doden niet alleen de plaagdieren. Ook de zogenaamde wilde bestuivers, zoals wilde bijen, lopen schade op. De neonicotinoïden zijn in 2013 in de Europese Unie voor twee jaar verboden. Uit de studie van Alterra blijkt nu dat boeren dus zelf de bestuivers doden die voor henzelf zo profijtelijk zijn. (TROUW)

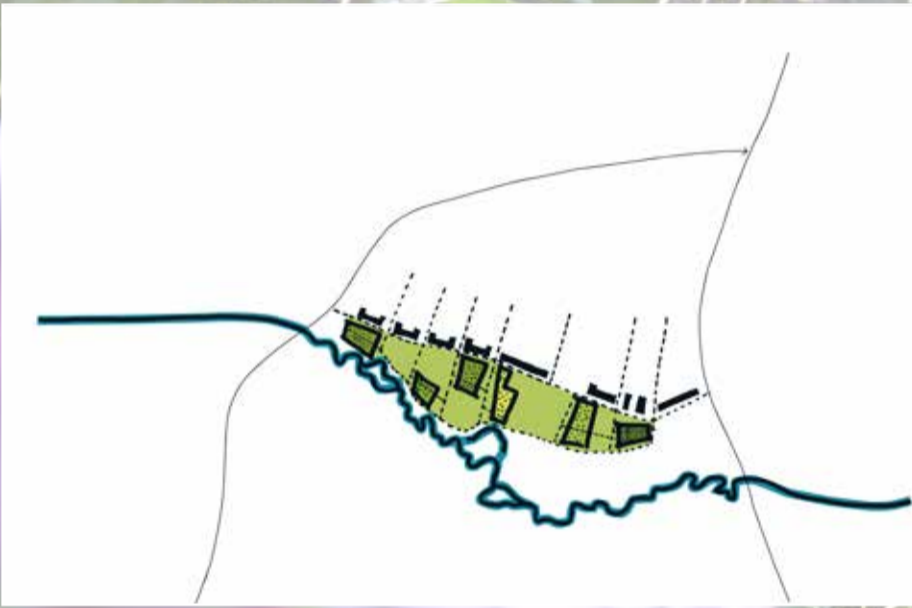
Nuttige bestuiver.

Volkstuinen de Groene Motor

natuur | ontmoeting | oogst | medegebruik

Landschappelijk netwerk

De tuinkamers

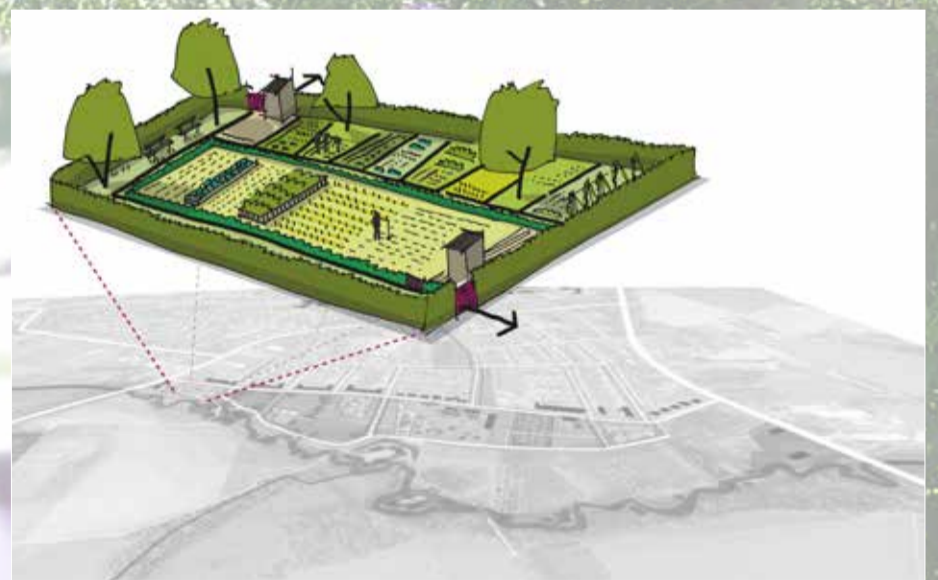

De tuin van Heythuisen

Volkstuinen hebben bij een juiste inrichting en opzet een grote ecologische waarde. Ze leveren in potentie een grote bijdrage aan de kwaliteit van natuur in de steeds verdichtende stad of stadsrandzone. Dit gaat echter niet vanzelf. Belangrijk is om in de inrichting van het tuinenpark te kiezen voor een opzet die past bij het lokale landschap. De groenstructuur sluit idealiter aan op de aangrenzende ecologische structuren en natuurverbindingen, zoals bomenrijen, houtwallen of sloten met natuurlijke slootkanten. De inzet van een stadsecoloog en een landschapsarchitect kan hierbij enorm helpen.

De inrichting van het complex moet ook met aandacht voor de natuur gebeuren, met bijvoorbeeld hagen in plaats van schuttingen. Hagen zijn belangrijk voor de natuur, ze bieden verstopplaatsen en nestruimte voor vogels en kleine zoogdieren. Besdragende soorten vergroten de natuurwaarde. Met simpele middelen kan de natuurwaarde verder vergroot worden, door bijvoorbeeld met snoeiafval broeihopen te maken voor reptielen. Een bijenkast draagt ook bij aan de natuurwaarde: de bijen zorgen voor de bestuiving van de bloemen en fruitbomen. En natuurlijk geldt op een modern tuinenpark dat er niet gespoten wordt met bestrijdingsmiddelen!

Een tuinkamer

Volkstuinen als basis voor nieuwe stadsontwikkeling

Volkstuinen de Groene Motor natuur | ontmoeting | oogst | medegebruik

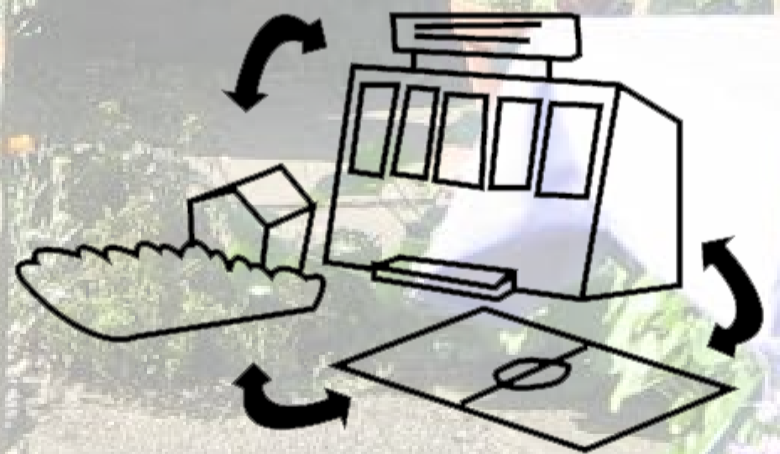
Volkstuinen Papendorp, Utrecht

“Volkstuinen hebben bij een juiste inrichting en opzet een grote sociale betekenis, niet alleen voor de eigenaren van de tuinen zelf maar veel breder. Belangrijk is bij de inrichting van het tuinenpark te kiezen voor een ‘open’ opzet met een inrichting die ook andere gebruikers zoals buurtbewoners of kinderen van scholen uit de omgeving aanspreekt en uitnodigt tot een bezoek. Geen hoge hekken met punten en een dichte poort, dus maar (in ieder geval overdag) een uitstraling van: ‘wees welkom’.

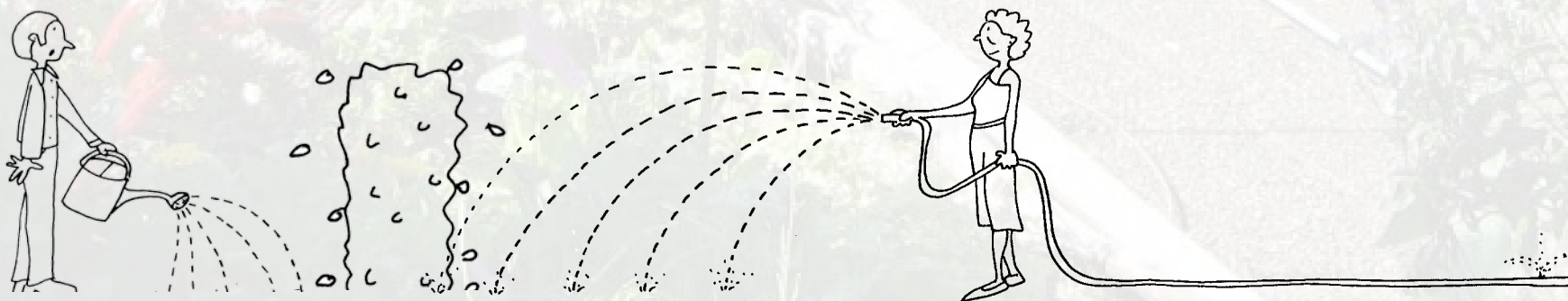
Door een aantal voorwaarden zoals een goede stedelijke inbedding, toegankelijkheid en de aanwezigheid van openbare functies, krijgt een modern tuinencomplex echt sociale meerwaarde. Door openbare functies en activiteiten die ook voor niet-leden zijn, trekt het tuinenpark diverse bezoekers, eigenaren en niet-leden, jong en oud.

Door in de inrichting ruimte te bieden voor ontmoeting, ontstaat de voorwaarde voor contact. In de huidige maatschappij is een tuinenpark zo niet alleen een groene oase van rust, met grote natuurwaarden en waar uit geoogst kan worden, maar daarbovenop ook een plek waar mensen elkaar echt nog kennen, in de gaten houden en helpen. Een soort mini-samenleving waar tijd is voor persoonlijk contact en een praatje in van een steeds vluchtiger en individualistischer wordende maatschappij.”

Wederzijdse betrokkenheid

Betrokkenheid van het kantoorpersoneel bij de volkstuinders

Volkstuinen de Groene Motor

natuur | ontmoeting | oogst | medegebruik

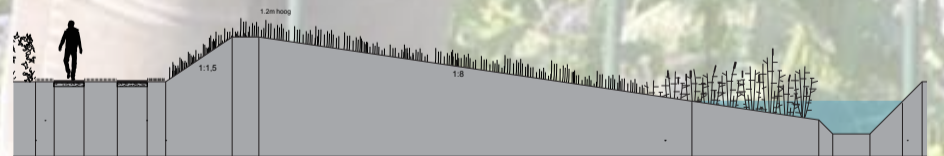

Volkstuincomplex 'De Oosthoek'

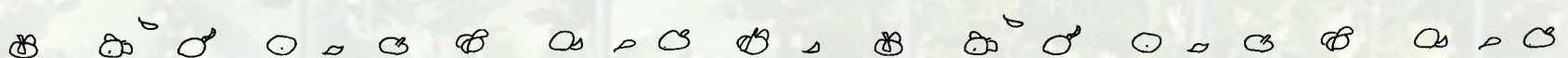
Van oorsprong zijn volkstuinen groentetuinen. De geschiedenis er van gaat terug tot de 17e eeuw toen stedelingen aan de rand van de steden groenten verbouwden. De tuintjes waren ook gericht op het bevorderen van het 'algemeen volksgeluk' van de arbeiders. Zelf tuinieren was goed voor lichaam en geest en maakte de mens gelukkig. De tuinen hadden ook een grote rol tijdens WOI en WOII. Vanwege voedselschaarste werden ze omgevormd tot 'oorlogstuinen' bestemd voor de voedselproductie. Vanaf begin 20e eeuw veranderde de volkstuin van karakter en kreeg meer een functie voor recreatie. Na de oorlog nemen bevolkingsdruk en verstedelijking toe. Natuur wordt schaarser. In de volkstuin wordt nog altijd geteeld, maar het hebben van een eigen, groen plekje om te ontsnappen aan de stadsdrukte wordt steeds belangrijker. Met positieve effecten: zo blijkt tuinieren in een groene omgeving goed tegen stress..

De productiefunctie is de laatste jaren weer actueel vanuit een streven naar een duurzame voedselvoorziening. Volkstuinen passen helemaal in de behoefte van de moderne stedeling aan lokaal geproduceerd, eerlijk en gezond voedsel, op een verantwoorde wijze geteeld. Ze helpen ook in het bewust maken van kinderen van de herkomst en groei van groenten en fruit én het verminderen van de ecologische footprint door korte lijnen tussen productie en consumptie.

Een groene rand

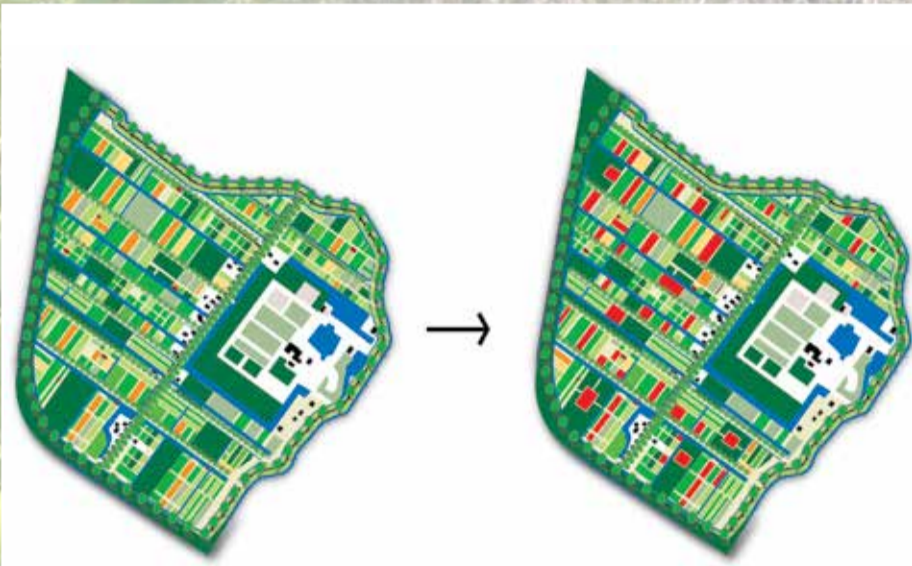

Geen rommelige plek maar een mooie dorpsrand

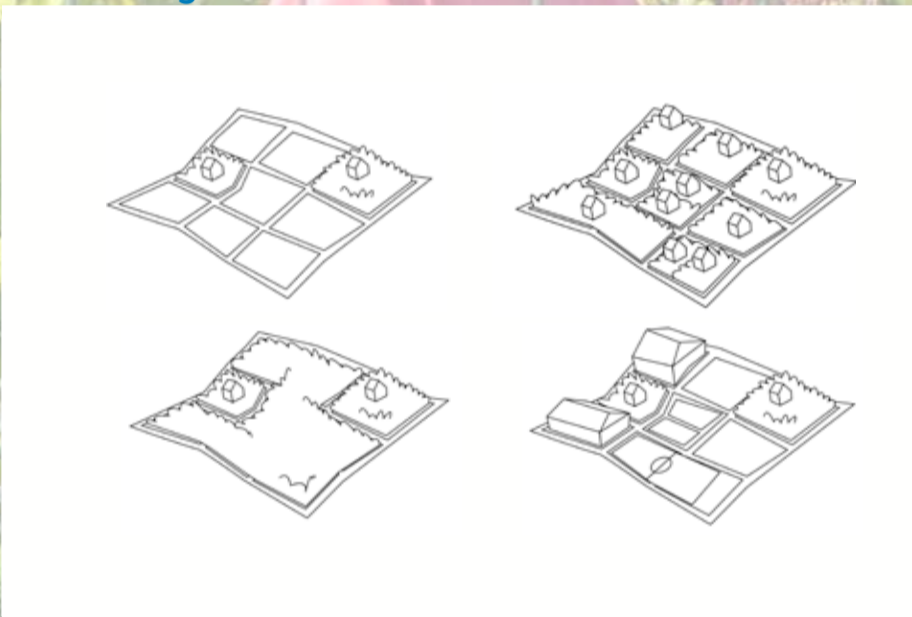

Volkstuinen de Groene Motor

natuur | ontmoeting | oogst | medegebruik

Groene gridstructuur

Tuinpark als groeimodel

Een stevig groen raamwerk

Een volkstuin is een stukje grond waarop je siergewassen en/of groente mag telen en waarop soms ook nog een huisje mag staan om in het seizoen te overnachten. Het belangrijkste aspect van een volkstuin is echter het 'tuinieren'. Tuinieren op een volkstuinpark is een actieve vorm van recreatie waarbij de werkzaamheden zich niet alleen beperken tot de eigen tuin, maar uitstrekken tot het terrein van het gehele tuinpark. Het samen onderhouden van het terrein is onderdeel van het 'verenigingsgevoel'.

Maar een modern tuinenpark is meer. Door het toevoegen van openbare functies nodigt het tuinenpark uit tot medegebruik. Voorbeelden hiervan zijn publiek toegankelijke voorzieningen zoals openbare pluktuinen of kweekvelden, een speeltuin of kinderboerderij. Ook kan gedacht worden aan de mogelijkheid voor ander gebruik van het verenigingsgebouw. Zo is in Utrecht het voorheen gesloten tuinpark 'Ons Buiten' veranderd in een openbaar toegankelijk buurtpark met een kinderboerderij en schooltuintjes. Er zijn steeds meer scholen die een tuin 'adopteren' om hun leerlingen spelenderwijs in contact te brengen met al het moois en lekkers dat groeit en bloeit. Door deze openbare functies en activiteiten die ook voor niet-leden zijn, trekt het tuinenpark diverse bezoekers, jong en oud, en heeft het complex voor veel meer mensen betekenis.

Volkstuin als stekje

Volkstuinen als basis voor nieuwe stadsontwikkeling

Volkstuinen de Groene Motor

natuur | ontmoeting | oogst | medegebruik

Wilt u meer informatie? Neem gerust contact met ons op.

Landelijke organisatie
voor hobbytuinders

Wim Hoentjen
directeur
AIC voor Tuin & Natuur
Vogelvlinderweg 50
3544 NJ Utrecht
Tel. 030 670 1331

www.avvn.nl

H+N+
S+ +

H + N + S
Landschapsarchitecten

Hank van Tilborg
directeur H+N+S
Soesterweg 300
3812 BH AMERSFOORT
T +31 (0)33 4328036
M 06 16815574

www.hnsland.nl

